

Téma:

**Szakpolitikai tanulmány -
Foglalkoztatáspolitikai monitor**

Időszak:

2014. április

Dátum:

2014. május 15.

SZÁZADVÉG
ALAPÍTVÁNY

SZÁZADVÉG
gazdaságkutató zrt.

STRATEGOPOLIS
KÖZMETIKAI TANULMÁNYOK ÉS TUDÁSPOLITIKAI KUTATÁSOK

Az anyag az NFM_SZERZ/378/1 (2012) számú
szerződés teljesítésére készült.

Tartalom

I.	Vezetői összefoglaló	1
II.	Monitoring	3
1.	<i>Nemzetközi munkaerőpiac</i>	3
2.	<i>Magyar munkaerő-piaci folyamatok</i>	5
3.	<i>Nemzeti Foglalkoztatási Alap</i>	10
III.	Elemzések	12
3.1.	<i>Közüvélemény kutatás</i>	12
3.2	<i>Területi különbségek a munkaerőpiacon</i>	15

I. Vezetői összefoglaló

Az Egyesült Államokban a munkaerő iránt megnyilvánuló kereslet a tavalyi év eleje óta emelkedik: a szezonálisan kiigazított adatok alapján a foglalkoztatottság növekedése 2014 áprilisában 0,3, az egész éves 1,4 százalék volt. Az euróövezetben 2014 elején valamelyest csillapodott a munkaerő-piaci válság, fordulat azonban csak az év végén várható. A valutaövezet munkanélküliségi rátája 11,8 százalékra mérséklődött 2014 márciusában. Az előző év azonos időszakához képest így mindössze 0,2 százalékponttal csökkent az állástalanok aránya. Az EU egészében is enyhén csökkenő rátát regisztráltak: az év harmadik hónapjában 10,5 százalékon állt a munkanélküliség, ami 0,4 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel ezelőtti mért adathoz.

Hazánkban a gazdasági aktivitás tovább nőtt 2014 márciusában a KSH adatai alapján,¹ a szezonálisan kiigazított aktivitási ráta 58,8 százalékos volt, amely így historikus csúcson tartózkodott az év harmadik hónapjában. A munkakínálatra továbbra is az aktivitást ösztönző kormányzati intézkedések hatnak (nyugdíjkorhatár emelése, rokkantsági feltételek és munkanélküli ellátások szigorítása), valamint a közfoglalkoztatás növekvő volumene a téli közfoglalkoztatási programoknak köszönhetően.

A foglalkoztatottak száma 2014 márciusában újra nagy mértékben emelkedett az előző hónaphoz képest. A szezonálisan kiigazított foglalkoztatási arány így 53,2 százalékos volt, amely újabb csúcsot jelent. A versenyszféra munkakereslete tovább bővíthetett, miközben a közfoglalkoztatottak száma jelentősen növekedhetett. A közfoglalkoztatás járult hozzá a rekord nagyságú foglalkoztatáshoz az elmúlt időszakokban. Az utóbbi hónapok adatai alapján a versenyszférában egyre inkább nő a munkakereslet, amelyet több statisztika is alátámaszt. Nem csak a foglalkoztatottság, de az újonnan kiírt álláshelyek száma is folyamatosan bővül és egyre inkább korlátozó tényező a munkaerőpiacon a munkaerő, azaz egyre feszesebb a piac.

A munkanélküliség szezonálisan kiigazított rátája 8 százalék alá süllyedt 2014 márciusában, vagyis az állástalanok aránya tovább csökkent az idei év elején is. A KSH Munkaerő-felmérése alapján a tartós munkanélküliek aránya és az álláskeresési idő idén márciusában tovább csökkent az előző hónapokhoz képest: a munkanélküliek 51,6 százaléka keres több mint egy éve állást.

A munkaerőpiac feszességét jellemző Beveridge-görbe alapján a munkaerőpiac egyre feszesebb, mivel a kiírt, új, nem támogatott álláshelyek száma több mint 11 ezerrel nőtt egy év alatt, és az idei év márciusában több éves csúcson volt. Ez alapján úgy látjuk, hogy a vállalatok erősödő munkakereslete a jövőben is fennmaradhat. A növekvő munkaerő-igény

¹http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qlf033.html - Az adatok 2013.12.12.-én lettek letöltve.

még nem mutatkozott meg rögtön a bérek dinamikájában: a versenyszférában a bruttó átlagkeresetek 5,2 százalékkal nőttek februárban, ami az előző évek átlagához képest alacsonyabb ütemű. A visszafogottabb bérdinamikát a rekord alacsony infláció is befolyásolta. Összességében a bruttó bérek mindössze 1,7 százalékkal növekedtek. A családi adókedvezmény figyelembevételével számított nemzetgazdasági nettó keresetek növekedési üteme 1,7 százalékos volt 2014 februárjában, amely 1,5 százalékos reálbér bővülésnek felelt meg.

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap bevételei és kiadásai 2014 márciusában az előző évek átlagához képest kedvezően alakultak. A bevételi oldali 327 milliárdos előirányzatnak 25,6 százaléka teljesült 2014 harmadik hónapjában. 2014 márciusában az eddigi évekhez képest másképp alakultak a passzív és aktív kiadások. Az előbbi esetében azért volt csak 20,6 százalékos teljesítés, mivel 2013 végén és az idei év elején a közfoglalkoztatási programok olyan nagy mértékű munkaerőt szívtak fel, ami eddig nem volt jellemző. A Start-munkaprogram 184 milliárdos keretéből 53 milliárd forintot használt fel az állam. A havi 12 milliárdos költségek 21 milliárd fölé emelkedtek, és várhatóan az év további részében is jelentősek lesznek. Emiatt lehetséges, hogy az előirányzathoz képest többletforrásokra lesz szükség, amelyet fedez a többi aktív tételből megmaradó forrás. A tervezett kiadások 20,6 százalékát, azaz 43,8 milliárd forintot fizettek ki 2014 márciusában. Az egyenleg így 5,9 milliárd forintos volt.

Közzvélemény kutatásunkban megkértük a válaszadókat, hogy egy négyfokú skálán értékeljék, mennyire érzik biztonságban állásukat. A megkérdezettek 17,6 százaléka egyáltalán nem érzi biztonságban, ez az arány 2013-ban még 15,4 százalék volt. Rákérdeztünk arra, hogy a válaszadók szerint hasznos-e a közmunka program az abban résztvevőknek. A válaszadók 64,6 százaléka mondta, hogy szerinte inkább hasznos, 2013-ban ez az arány 69,4 százalék volt, 31,5 százalék szerint inkább nem hasznos, 2013-ban 27,1 százalék. 3,9 százalék nem tudja vagy nem válaszolt. A közmunkaprogram megítélése igen eltérő a pártpreferencia szerinti megoszlásban. A magát baloldalinak tartó válaszadók között 46,3 százalék mondta, hogy inkább hasznos, 50,9 százalék mondta, hogy inkább nem. A magukat középen állók körébe sorolók 62,6 százalék mondta, hogy inkább hasznos, 31,6 százalék szerint inkább nem és 2 százalék nem tudja vagy nem válaszolt.

Magyarország megyéinek munkaerőpiaca jelentős különbségeket mutat. Az iparosodottabb, fejlettebb megyékben továbbra is alacsonyabb a munkanélküliség, míg a keleti országrészben leginkább a közfoglalkoztatás járul hozzá a foglalkoztatottság növekedéséhez. Összességében az elmúlt években folyamatosan csökkent minden megyében a munkanélküliség, de a bérek közötti különbségek egyre inkább növekedtek. A változások leginkább a közfoglalkoztatás növekvő volumenéhez köthetők.

II. Monitoring

1. Nemzetközi munkaerőpiac

Az Egyesült Államokban a munkaerő iránt megnyilvánuló kereslet a tavalyi év eleje óta emelkedik: a szezonálisan kiigazított adatok alapján a foglalkoztatottság növekedése 2014 áprilisában 0,3, az egész éves 1,4 százalék volt, ami 2005 óta a legmagasabb 12 havi bővülés.² A pozitív folyamat a versenyszférának köszönhető, hiszen 2013 és 2014 áprilisa között 1,7 százalékkal nőtt a foglalkoztatottak száma, miközben az állami szférában 0,1 százalékkal csökkent. A magánszférában továbbra is elsősorban a szolgáltató szektornak köszönhető a bővülés. A munkanélküliségi ráta az idei év áprilisában öt és fél éves mélypontra, 6,3 százalékra esett, ami tavaly márciushoz képest 1,2 százalékpontos javulást jelent.

Az euróövezetben 2014 elején valamelyest csillapodott a munkaerő-piaci válság, fordulat azonban csak az év végén várható. A foglalkoztatottság a tavalyi év negyedik három hónapjában mérséklődő zsugorodást jelzett: az előző év azonos időszakához képest 0,8 százalékos csökkenést regisztráltak.³ Szektorális bontásban nézve az ipari foglalkoztatottság csökkenése tovább enyhült, a szolgáltató szektorban pedig már enyhén növekedő munkaerő iránti keresletet regisztráltak negyedéves bázison. A ledolgozott munkaórák száma az előző év azonos időszakához viszonyítva 0,9 százalékkal zsugorodott a szeptemberben végződő negyedévben.

A valutaövezet munkanélküliségi rátája 11,8 százalékra mérséklődött 2014 márciusában. Az előző év azonos időszakához képest így mindössze 0,3 százalékponttal nőtt az állástalanok aránya. Az EU egészében is enyhén csökkenő rátát regisztráltak: az év második hónapjában 10,5 százalékon állt a munkanélküliség, ami 0,4 százalékponttal alacsonyabb az egy évvel ezelőtti mért adatnál.

Az egyes tagországok munkaerőpiacának állapota továbbra is rendkívül eltérő. A magas aggregált mutató elsősorban néhány perifériális euróövezeti országhoz köthető. A legfrissebb, márciusra vonatkozó statisztikák szerint éves bázison 10 tagállamban emelkedett a munkanélküliségi arány. Az egyes országok közötti szórást jól jelzi, hogy míg Ausztriában 4,9 százalékon áll az index, addig Spanyolország esetében már 25 százalék feletti értéket regisztráltak.

Az Európai Bizottság februári prognózisa szerint idén a gazdasági növekedés lassú helyreállása már segíthet stabilizálni a munkaerőpiacokat.⁴ Ennek fényében a bizottság a

² Forrás: U.S Bureau of Labor Statistics

³ Forrás: Eurostat

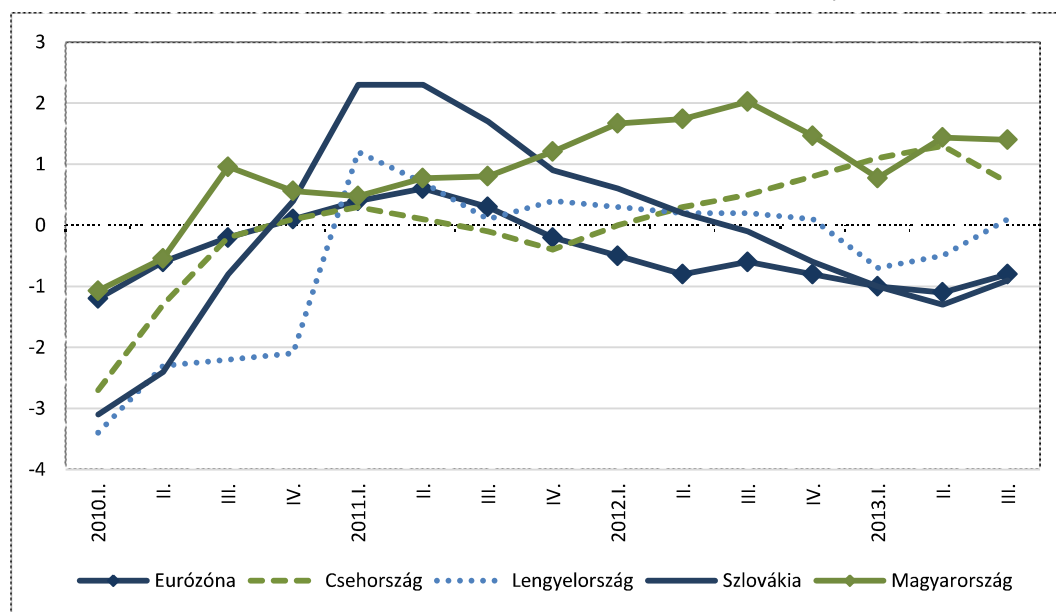
⁴ European Commission [2013]: European Economic Forecast Winter 2013

legutóbbi előrejelzését kissé megnövelve, 2014-ben az unióban és a valutaövezetben rendre 0,5 és 0,3 százalékos foglalkoztatottság bővülést valószínűsít, amire 2011 óta nem volt példa. A munkanélküliségi ráta az övezetben és az EU-ban 12 és 10,7 százalékra mérséklődhet idén.

Az erősödő gazdasági fellendülés hatására ezt 2015-ben egy látványosabb, 0,7 százalékos foglalkoztatás emelkedés követhet mindkét régióban, amikor a munkanélküliségi ráta az övezetben 11,7, az EU-ban pedig 10,4 százalékra csökkenhet, az országok közötti eltérések azonban jelentősek maradnak.

A visegrádi három munkaerőpiaca hasonló képet festett 2013 negyedik negyedévében. A foglalkoztatás éves növekedési üteme Csehországban enyhén gyorsult. A továbbra is csökkenő számú ledolgozott munkaórának köszönhetően a mérséklődés visszafogott volt. Lengyelországban és Szlovákiában kissé emelkedő számú ledolgozott munkaórát, valamint stabilizálódó foglalkoztatást regisztráltak a negyedik negyedévben. Északi szomszédunknál a munkanélküliek aránya 14 százalék alá csökkent. Csehországban és Lengyelországban az előző hónaphoz képest képest 0,1 százalékpontos csökkenést követően 6,7 és 9,7 százalék volt az állástalanok aránya.

1. ÁBRA: A FOGLALKOZTATÁS VÁLTOZÁSA A VISEGRÁDI ORSZÁGOKBAN ÉS AZ EURÓZÓNÁBAN (SZÁZALÉK, AZ ELŐZŐ ÉV AZONOS IDŐSZAKÁNAK BÁZISÁN)⁵

Forrás: Eurostat

A legfrissebb prognózisok szerint idén Szlovákiában javuló munkaerő-piaci helyzet várható a foglalkoztatottság visszafogott ütemű növekedése, valamint a munkanélküliségi ráta süllyedése.⁶ Lengyelországban 2014-ben a munkaerő-piaci körülmények stabilizálódása után jelentősebb javulás csak 2015-ben várható, míg Csehországban többek között az öregségi

⁵ Lengyelország esetében a lengyel statisztikai hivatal adatait használtuk fel.

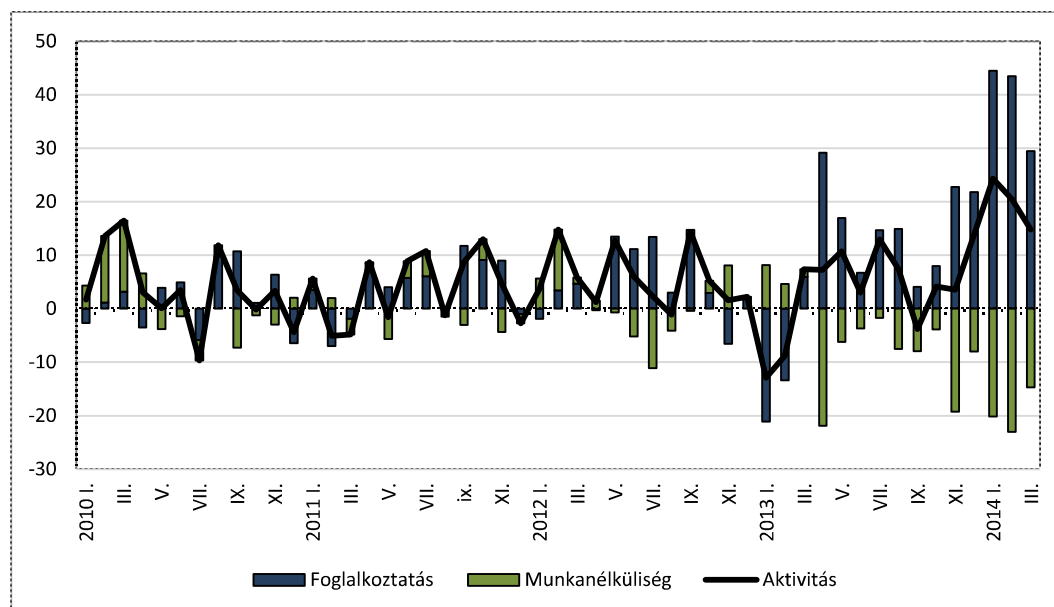
⁶ Národná Banka Slovenska [2013]: Medium-term Forecast 2013 Q3

nyugdíjkorhatár kitolása miatt fennálló problémákat (pl: magas munkanélküliségi ráta a bővülő aktivitás, de nem elégséges számú munkahely következtében) a növekvő külső kereslet, valamint a laza monetáris politika által gerjesztett javuló gazdasági kilátások szintén csak 2015-ben tudják érdemben ellensúlyozni.⁷

2. Magyar munkaerő-piaci folyamatok

A gazdasági aktivitás tovább nőtt 2014 márciusában a KSH adatai alapján,⁸ a szezonálisan kiigazított aktivitási ráta 58,8 százalékos volt, amely így historikus csúcson tartózkodott az év harmadik hónapjában. A munkakínálatra továbbra is az aktivitást ösztönző kormányzati intézkedések hatnak (nyugdíjkorhatár emelése, rokkantsági feltételek és munkanélküli ellátások szigorítása), valamint a közfoglalkoztatás növekvő volumene a téli közfoglalkoztatási programoknak köszönhetően.

2. ÁBRA: A FOGLALKOZTATOTTAK, MUNKANÉLKÜLIEK ÉS AKTÍVAK SZÁMÁNAK NEGYEDÉVES VÁLTOZÁSA
(EZER FŐ, SZEZONÁLISAN KIIGAZÍTOTT)

Forrás: KSH, Századvég-számítás

A foglalkoztatottak száma 2014 márciusában újra nagy mértékben emelkedett az előző hónaphoz képest. A szezonálisan kiigazított foglalkoztatási arány így 53,2 százalékos volt, amely újabb csúcsot jelent. A versenyszféra munkakereslete tovább bővíthetett, miközben a közfoglalkoztatottak száma jelentősen növekedhetett. A közfoglalkoztatás járult hozzá a rekord nagyságú foglalkoztatáshoz az elmúlt időszakokban. **Az utóbbi hónapok adatai alapján a versenyszférában egyre inkább nő a munkakereslet, amelyet több statisztika is**

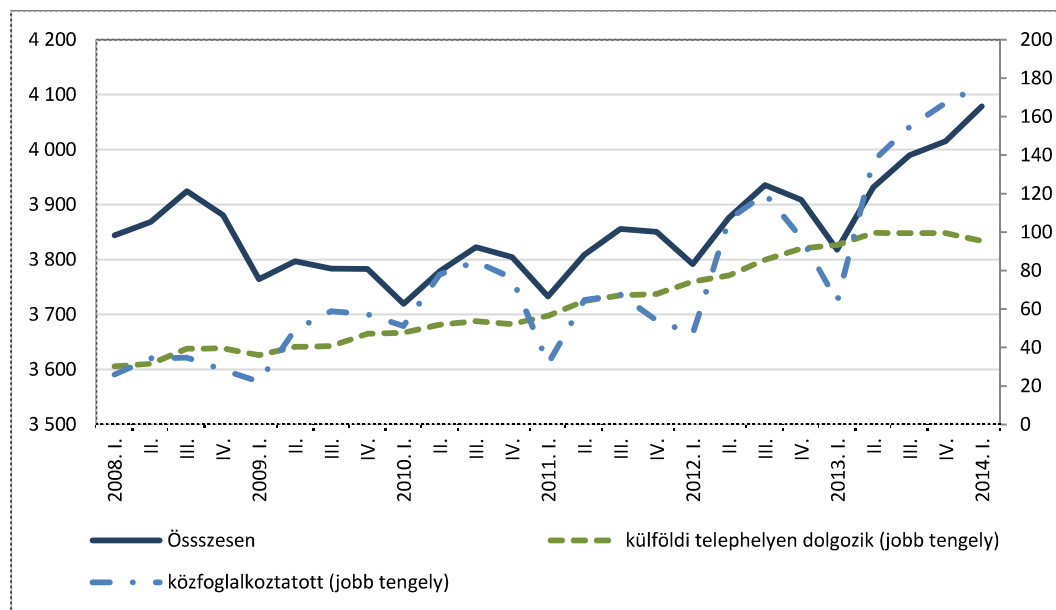
⁷ Cech National Bank [2013]: Inflation Report 2014 I; National Bank of Poland [2013]: Inflation Report November 2013

⁸ http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qlf033.html - Az adatok 2013.12.12.-én lettek letöltve.

alátámaszt. Nem csak a foglalkoztatottság, de az újonnan kiírt álláshelyek száma is folyamatosan bővül és egyre inkább korlátozó tényező a munkaerőpiacon a munkaerő, azaz egyre feszesebb a piac.

Az alábbi ábrán látható, hogy a foglalkoztatottság bővülése elsősorban a közfoglalkoztatottsághoz köthető. Viszont a külföldi telephelyen dolgozó, de Magyarországon élő foglalkoztatottak már enyhén csökkent az év elején. Összességében a KSH foglalkoztatottsági statisztikája 95 ezer főt regisztrált külföldi telephelyen dolgozónak.

3. ÁBRA: FOGLALKOZTATOTTAK FELBONTÁSA (EZER FŐ)

Forrás: KSH

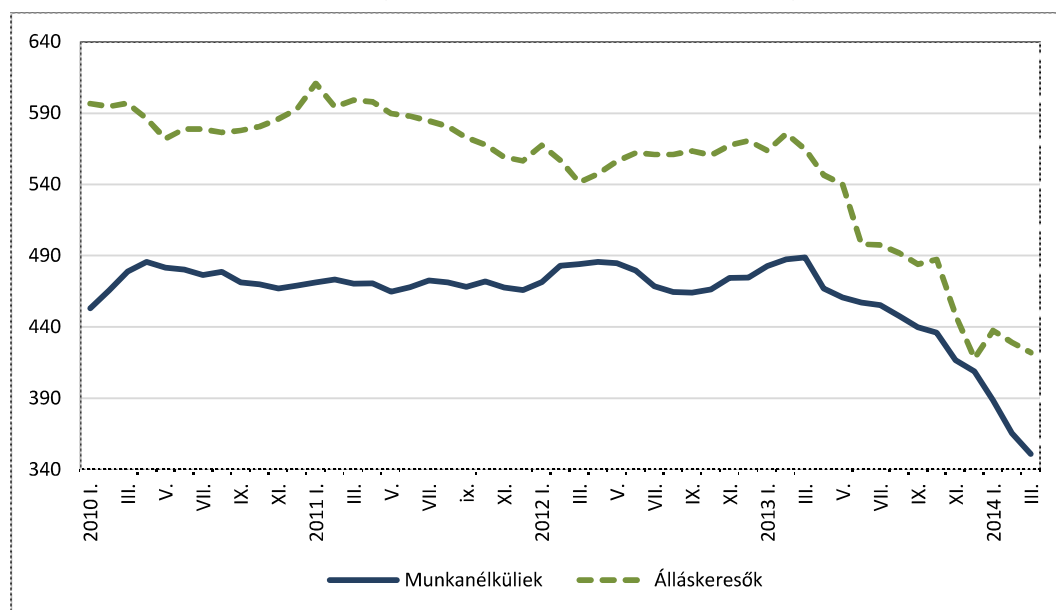
Az intézményi statisztikák alapján a versenyszféra foglalkoztatottsága folyamatosan bővül.⁹ A feldolgozóipar munkakeresletének növekedése mellett az építőiparban, a szálláshely-szolgáltatás, valamint az információ, kommunikáció ágában regisztráltak a legtöbb új alkalmazottat. A legnagyobb csökkenést a bányászat és a pénzügyi tevékenység ágában regisztrálták. A mezőgazdaságban jelentősen növekedett a foglalkoztatottak száma mivel nagy mértékben bővült a közfoglalkoztatottak száma az erdőgazdaságokban egy év alatt.

A munkanélküliség szezonálisan kiigazított rátája 8 százalék alá süllyedt 2014 márciusában, vagyis az állástalanok aránya tovább csökkent az idei év elején is. Bár a KSH felméréséből származó munkanélküliek és a Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (NFSZ) által nyilvántartottak száma eltér egymástól, de az utóbbi hónapok adatai egy irányba mutatnak. Az NFSZ által regisztrált álláskeresők száma is csökkenő tendenciát mutatott az elmúlt hónapokban a

⁹http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_gli001c.html - Az adatok 2013.12.12.-én lettek letöltve.

januári hónap kivételével, de az csak a szezonális kiigazítás eljárás hibája miatt növekedhetett.

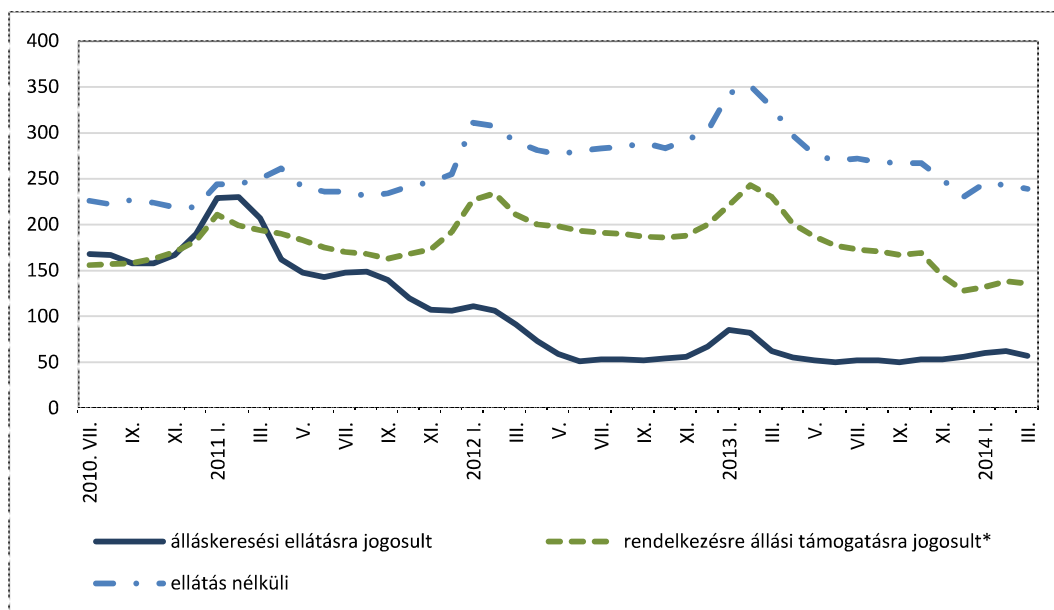
4. ÁBRA: MUNKANÉLKÜLIEK ÉS REGISZTRÁLT ÁLLÁSKERESŐK
(EZER FŐ, SZEZONÁLISAN KIIGAZÍTVA)

Forrás: Nemzeti Munkaügyi Hivatal. KSH

A KSH Munkaerő-felmérése alapján a tartós munkanélküliek aránya és az álláskeresési idő idén márciusában tovább csökkent az előző hónapokhoz képest: a munkanélküliek 51,6 százaléka keres több mint egy éve állást. Ez azonban csak a közfoglalkoztatás hullámzó részvételi számának a következménye, mivel év elején sokan elveszítik támogatott státuszukat és munkanélküliek lesznek, így csökkentve az említett mutatók értékét, amely a felfutás után újra emelkedett. Az NFSZ adatai szerint 2014 márciusában a 12 hónapja, vagy annál több ideje a nyilvántartásban szereplők száma egy év alatt 1,7 százalékkal csökkent, így a regisztráltak 29,2 százaléka tartós álláskereső. Ez szintén a közfoglalkoztatás pozitív hatásának tudható be. Foglalkoztatáspolitikai szempontból fontos, hogy a tartós munkanélkülieket minél nagyobb arányban vonják be a közfoglalkoztatásba és egyéb programokba, mivel számukra a legnehezebb segítség nélkül visszatérni a nyílt munkaerőpiacra.

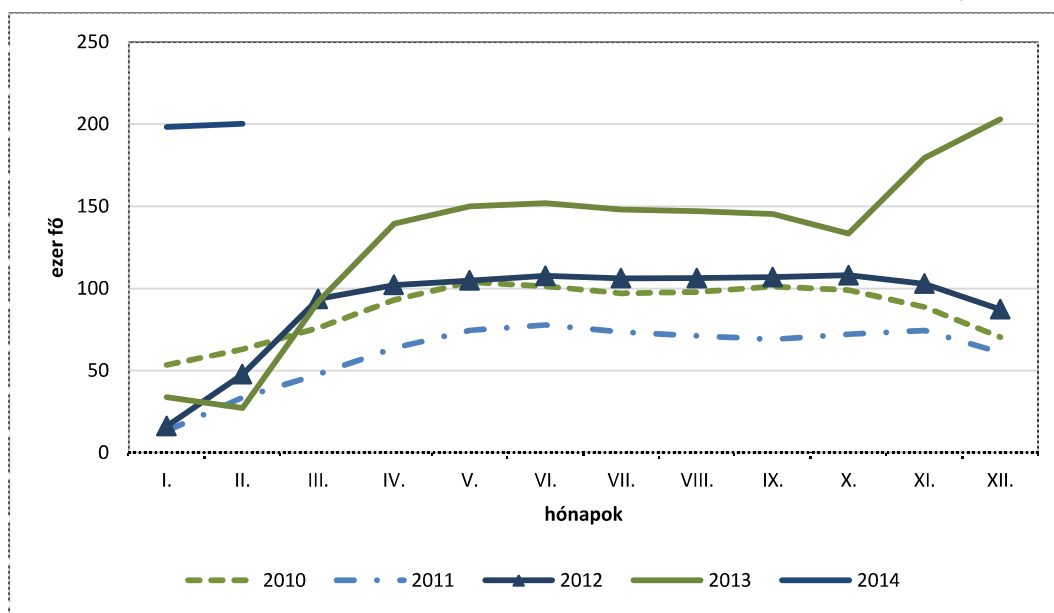
5. ÁBRA: A REGISZTRÁLT ÁLLÁSKERESŐK SZÁMA EGYES KATEGÓRIÁK SZERINT
(EZER FŐ)

Forrás: NFSZ, *szociális ellátásban részesülők 2012-től

Az ellátórendszer átalakításának hatására jól látszik, hogy az ellátatlan álláskereső aránya rendkívül magas, viszont az emelkedése megállt köszönhetően a közfoglalkoztatás kibővítésének. Az NFSZ adatai alapján 240 ezer fő ellátás nélküli álláskeresőnek bizonyult az év harmadik hónapjában. Ez leginkább az álláskeresői segély folyósítási idejének csökkentése miatt következhetett be, ugyanis egy év alatt 6 ezer fővel zsugorodott a csoport létszáma.

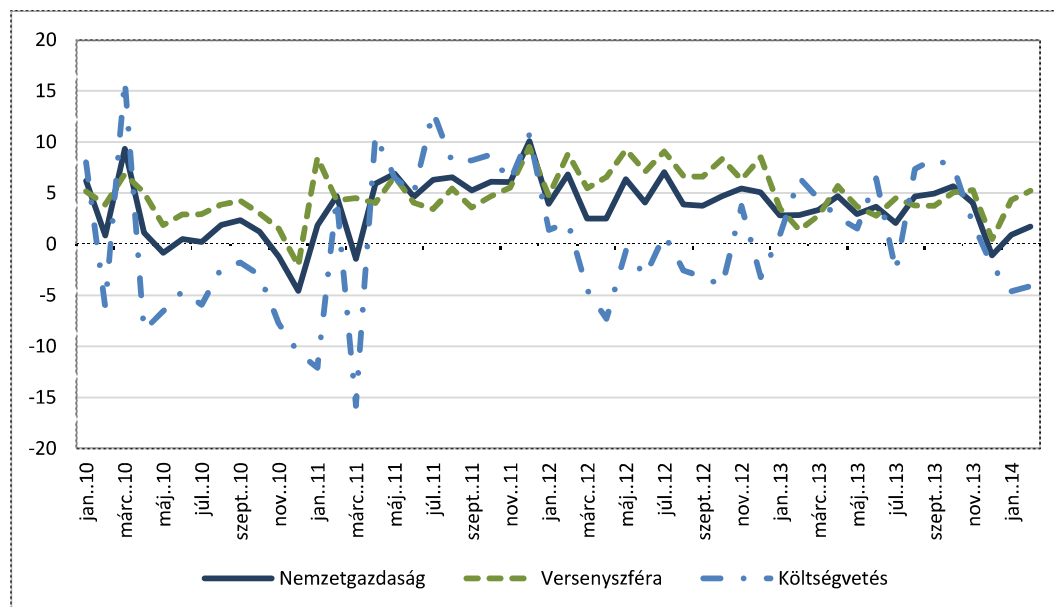
6. ÁBRA: A KÖZFOGLALKOZTATOTTAK LÉTSZÁMA A KÖLTSÉGVETÉSI SZERVEKNÉL (EZER FŐ)

Forrás: KSH

A költségvetési szektor foglalkoztatottsága 2014 februárjában közfoglalkoztatás nélkül 0,2 százalékkal nőtt egy év alatt. A tavalyi év végén rekord méretű volt a közfoglalkoztatás a téli programoknak köszönhetően. Az idei év elején is fennmaradt a megnövekedett volumen, de ez tartósan nem maradhat így. Rendkívül nagy terheket ró az államháztartásra a havi 20 milliárd forintos kiadás.

7. ÁBRA: BRUTTÓ BÉREK ÉV/ÉV VÁLTOZÁSA (SZÁZALÉKOS)

Forrás: KSH

A munkaerőpiac feszességét jellemző Beveridge-görbe alapján a munkaerőpiac egyre feszesebb, mivel a kiírt, új, nem támogatott álláshelyek száma több mint 11 ezerrel nőtt egy év alatt, és az idei év márciusában több éves csúcson volt.¹⁰ Ez alapján úgy látjuk, hogy a vállalatok erősödő munkakereslete a jövőben is fennmaradhat. A növekvő munkaerő-igény még nem mutatkozott meg rögtön a bérek dinamikájában: a versenyszférában a bruttó átlagkeresetek 5,2 százalékkal nőttek februárban, ami az előző évek átlagához képest alacsonyabb ütemű. A visszafogottabb bérdinamikát a rekord alacsony infláció is befolyásolta. Összességében a bruttó bérek mindössze 1,7 százalékkal növekedtek.

A bruttó átlagkeresetek legjobban az építőipar ágában nőttek. A feldolgozóiparban, a vendéglátásban és a kereskedelemben szintén átlag feletti volt a keresetek dinamikája. A közsféra bruttó bérei a tavalyi év utolsó negyedében 4,6 százalékkal csökkentek. A közfoglalkoztatás kiszűrését követően a költségvetési intézmények alkalmazottainak átlagkeresetei, bérkompenzáció nélkül 9,5 százalékkal emelkedtek, ami a pedagógusok és az egészségügyi dolgozók béremelésének a következménye. A családi adókedvezmény figyelembevételével számított nemzetgazdasági nettó keresetek növekedési üteme 1,7 százalékos volt 2014 februárjában, amely 1,5 százalékos reálbér bővülésnek felelt meg.

¹⁰ Forrás: NFSZ

3. Nemzeti Foglalkoztatási Alap

A Nemzeti Foglalkoztatási Alap bevételei és kiadásai 2014 márciusában az előző évek átlagához képest kedvezően alakultak.

A bevételi oldali 327 milliárdos előirányzatnak 25,6 százaléka teljesült 2014 harmadik hónapjában. A márciusi szakképzési hozzájárulásból származó bevételek az előirányzatnak megfelelően alakultak, hasonlóan az előző évhez. A tavalyi előtti év változásainak hatására egyenletesebb a szakképzési hozzájárulásból a befolyt bevételek összege.¹¹

A kiadási oldali tételek általában többet elárulnak a foglalkoztatáspolitikai eszközökről, mint a bevételi oldali számok. 2014 márciusában az eddigi évekhez képest másképp alakultak a passzív és aktív kiadások. Az előbbi esetben azért volt csak 20,6 százalékos teljesítés, mivel 2013 végén és az idei év elején a közfoglalkoztatási programok olyan nagy mértékű munkaerőt szívtak fel, ami eddig nem volt jellemző. Emellett az ellátásban részesülők száma is folyamatosan mérséklődött, mivel egyre többen estek ki a jogosultak köréből.

1. TÁBLÁZAT: A NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI ALAP BEVÉTELEI (MILLIÓ FORINT)

Bevételek	törvényi előirányzat	II.hó	teljesítés I-II. hó	teljesítés %-a
TÁMOP intézkedések bevételei	46 000,0	4 777,2	11 003,7	23,9
Egyéb bevételek	2 400,0	273,1	402,0	16,8
- Területi egyéb bevétel	750,0	102,2	153,7	20,5
- Központi egyéb bevétel	1 000,0	165,4	195,7	19,6
- Szakképzési és felnőttképzési egyéb bevétel	650,0	5,5	52,6	8,1
Szakképzési hozzájárulás	57 071,1	4 336,4	14 614,1	25,6
Bérgarancia támogatás törlesztése	1 000,0	155,8	176,4	17,6
Egészségbizt. és munkaerőpiaci járulék NFA-t megill. hányada	125 041,5	10 713,4	33 089,8	26,5
Munkahelyvédelmi akciótérvel összefüggő hozzájárulás	95 936,7	7 994,7	23 984,1	25,0
Költségvetési bevételek	327 449,3	28 250,5	83 270,0	25,4
Finanszírozási bevételek	0,0	0,0	0,0	-
Sajátos elszámolások bevétele	0,0	60,4	442,0	-
Bevételek összesen	327 449,3	28 310,9	83 712,0	25,6

Forrás: Magyar Államkincstár

Az aktív támogatások előirányzatának csak 6,7 százalékát költötte el az állam 2014 márciusában, ami annak köszönhető, hogy még az év első felében elsősorban uniós forrásokra támaszkodik az állam. Az év végén jelentős kifizetések történtek, ami az előző évekhez hasonló volt.

¹¹ http://www.nav.gov.hu/data/cms276129/Tajekoztato_a_szakkepzesi_hozzajarulas_fizetesi_kotelezettseggel_osszefuggo_2013.pdf

A Start-munkaprogram 184 milliárdos keretéből 53 milliárd forintot használt fel az állam. Az év elején mindig kisebb a felhasználás, mivel a két illetékes államtitkárság csak januárban írja alá az aktuális év keretszerződéseit. Februárban már megtörténtek a kifizetések. Tavaly novemberben elindult a téli közfoglalkoztatási program, ami miatt a havi 12 milliárdos költségek 21 milliárd fölé emelkedtek, és még az év elején is jelentősek lesznek. Emiatt lehetséges, hogy az előirányzathoz képest többletforrásokra lesz szükség, amelyet fedez a többi aktív tételből megmaradó forrás.

2. TÁBLÁZAT: A NEMZETI FOGLALKOZTATÁSI ALAP KIADÁSAI (MILLIÓ FORINT)

Kiadások	törvényi előirányzat	II.hó	teljesítés I-II. hó	teljesítés %-a
Aktív támogatások	32 000,0	495,5	2 138,0	6,7
- Foglalkoztatási és képzési támogatások	27 000,0	495,5	1 892,4	7,0
- Szociális hozzájárulási adókedvezmény megtérítése	5 000,0	0,0	245,7	4,9
Szakképzési és felnőttképzési támogatások	26 400,0	418,8	1 980,2	7,5
Passzív kiadások	56 313,9	4 090,9	11 679,5	20,7
- Álláskeresési ellátások	56 000,0	4 090,9	11 679,5	20,9
- Nyugdíjbiztosítási Alapnak átadás	313,9	0,0	0,0	0,0
Bérgarancia kifizetések	6 000,0	443,1	1 080,1	18,0
Működtetési célú kifizetések	1 600,0	118,2	663,7	41,5
Start-munkaprogram	183 805,3	25 856,7	52 802,3	28,7
EU-s elő és társfinanszírozás	71 330,1	2 599,4	7 400,3	10,4
- TÁMOP 1.1 Munkaerőpiaci szolgáltatások és támogatások	41 000,0	2 599,4	6 433,8	15,7
- TÁMOP 1.2 Foglalkoztatást ösztönző normatív	3 200,0	0,0	966,2	30,2
- Foglalkoztathatóság és Alkalmazkodóképesség EU-s	17 130,1	0,0	0,0	0,0
- 2014-2020-as időszak munkaerőpiaci progr. előfin.	10 000,0	0,0	0,2	0,0
Költségvetési kiadások	377 449,3	34 029,5	77 751,1	20,6
Sajátos elszámolások kiadása	0,0	9,1	67,6	-
Kiadások összesen	377 449,3	34 038,6	77 818,8	20,6
Bevételek összesen	327 449,3	28 310,9	83 712,0	25,6
Egyenlegváltozás	-50 000,0	-5 727,7	5 893,2	-11,8

Forrás: Magyar Államkincstár

A tervezett kiadások 20,6 százalékát, azaz 77,8 milliárd forintot kifizettek ki 2014 márciusában. Az egyenleg így 5,9 milliárd forintos volt.

III. Elemzések

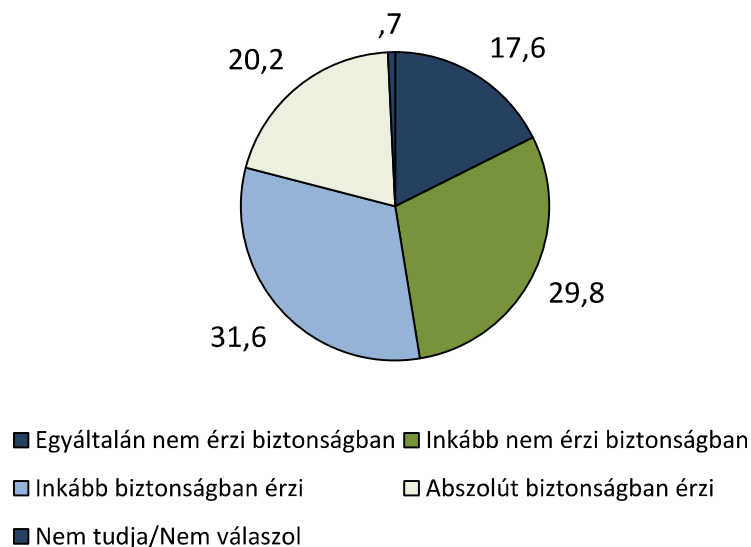
3.1. Közvélemény kutatás

Közvélemény-kutatásunk első részében egy általános felmérést készítettünk, amelyben a megkérdezettek munkahelyi státuszára, valamint arra voltunk kíváncsiak mennyire érzik állásukat biztonságban. A kérdőív második fele a közmunka program megítélésre és a külföldi munkavállalás esetleges lehetőségeire vonatkozott. Mivel korábban már készítettünk ilyen témájú felmérést, ezért most a régiakkal összevetve mutatjuk be.

A megkérdezettek 46,5 százaléka aktívan dolgozott, 32,4 százalék volt nyugdíjas, 10 százalék tanuló, 5,6 százalék munkanélküli vagy segélyből él, 3,6 háztartásbeli, 1,9 százalék egyéb és 0,1 százalék nem tudja vagy nem válaszolt.

Megkértük a válaszadókat, hogy egy négyfokú skálán értékeljék, mennyire érzik biztonságban állásukat. A megkérdezettek 17,6 százaléka egyáltalán nem érzi biztonságban, ez az arány 2013-ban még 15,4 százalék volt. 29,8 százalékuk inkább nem érzi állását biztonságban, 2013-ban 38,6 százalék, 31,6 százalék inkább biztonságban érzi, 2013-ban csupán 33,4 százalék volt. A válaszadók 20,2 százaléka abszolút biztonságban érzi állását, 2013-ban még 12,1 százalék volt és 0,5 százaléka pedig nem tudja vagy nem válaszolt. Össességében a válaszadók biztonságosabban látják munkaerő-piaci státuszukat.

8. ÁBRA: KÉREM, ÉRTÉKELJE 4 FOKÚ SKÁLÁN, HOGY ÖN MENNYIRE ÉRZI BIZTONSÁGBAN ÁLLÁSÁT?
(SZÁZALÉK)

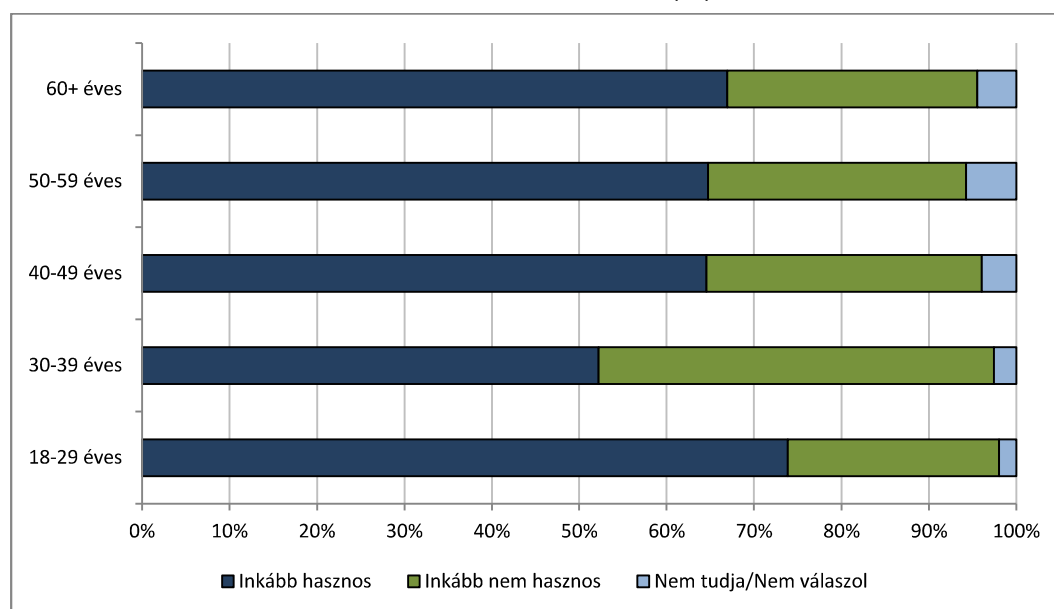
Forrás: Századvég-felmérés

A következő kérdésben rákérdeztünk arra, hogy a válaszadók szerint hasznos-e a közmunka program az abban résztvevőknek. A válaszadók 64,6 százaléka mondta, hogy szerinte inkább

hasznos, 2013-ban ez az arány 69,4 százalék volt, 31,5 százalék szerint inkább nem hasznos, 2013-ban 27,1 százalék, 3,9 százalék nem tudja vagy nem válaszolt. A közmunkaprogram megítélése igen eltérő a pártpreferencia szerinti megoszlásban. A magát baloldalinak tartó válaszadók között 46,3 százalék mondta, hogy inkább hasznos, 50,9 százalék mondta, hogy inkább nem. A magukat középen állók körébe sorolók 62,6 százalék mondta, hogy inkább hasznos, 31,6 százalék szerint inkább nem és 2 százalék nem tudja vagy nem válaszolt. A magukat jobboldalinak tartók között 83,5 százalék mondta, hogy szerinte inkább hasznos a közmunka program, 14,7 százalék szerint inkább nem. Az előző felmérésekhez képest enyhén csökkent a közmunkaprogram hasznosságának megítélése, de az még a hibahatáron belül mozgott.

A közmunka program népszerűbb a nők, mint a férfiak körében: előbbiek 69 százaléka, az utóbbiak 59,8 százaléka szerint hasznos, valamint a fiatalabbak körében. A 18-29 éves korosztály 73,9 százaléka tartja inkább hasznosnak 24,2 százalék szerint nem hasznos. A 30-39 évesek körében 52,2 százalék ítéli meg jobban, míg 45,2 százalék szerint kevésbé segíti a közmunkásokat a program. A 40-49 évesek között 64,6 százalék szerint hasznos, 31,5 százalék szerint nem. A lakosság egyes korosztályai lényegében egyformán vélekednek a közfoglalkoztatásról, egyedül a fiatalabbak körében magasabb a hasznosságot megítélők aránya.

9. ÁBRA: ÖN SZERINT HASZNOS VAGY INKÁBB NEM HASZNOS A KÖZFoglalkoztatás az abban RÉSztvevőknek? (%)

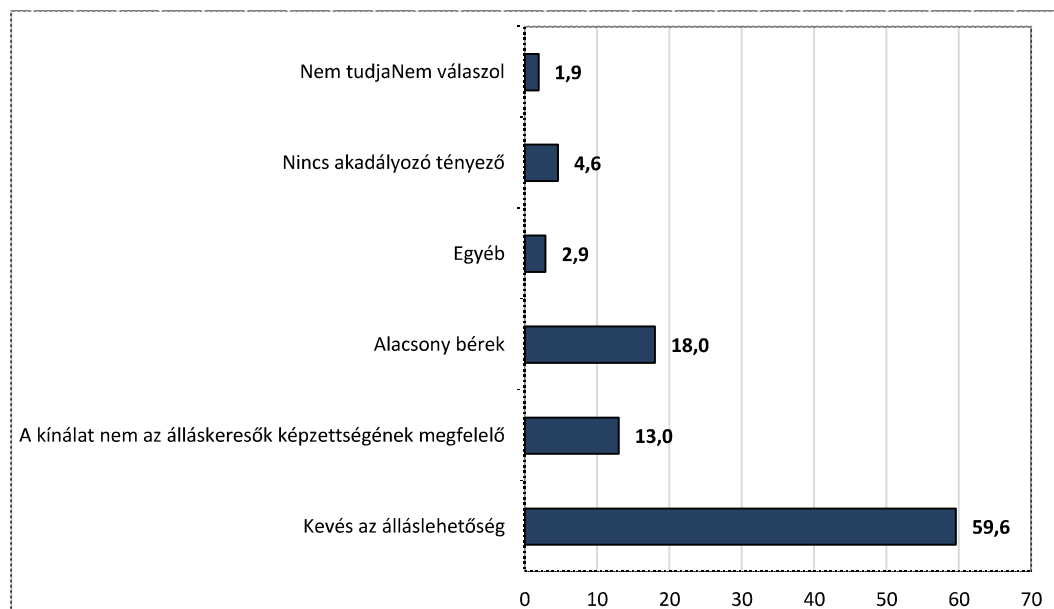

Forrás: Századvég

Felmérésünkben megkérdeztük, hogy mi a legakadályozóbb tényező a munkakeresésben lakhelyükön. 59,6 százalék szerint kevés az álláslehetőség a munkahelyükön, 18 százalék szerint alacsonyak a bérek, 13 százalék szerint a kínálat nem az álláskereső képzettségének

megfelelő, 4,6 százalék szerint nincs akadályozó tényező, 2,9 százalék szerint egyéb és 1,9 százalék nem tudta vagy nem válaszolt. A 2012-es évben a megkérdezettek a leginkább gátló tényezőnek az alacsony béreket tekintették, második helyen a kevés álláslehetőséget, végül pedig, hogy a kínálat nem a képzettségnek megfelelő.

10. ÁBRA: ÖN SZERINT MI A LEGFŐBB AKADÁLYOZÓ TÉNYEZŐ A MUNKAKERESÉSBEN AZ ÖN LAKHELYÉN?

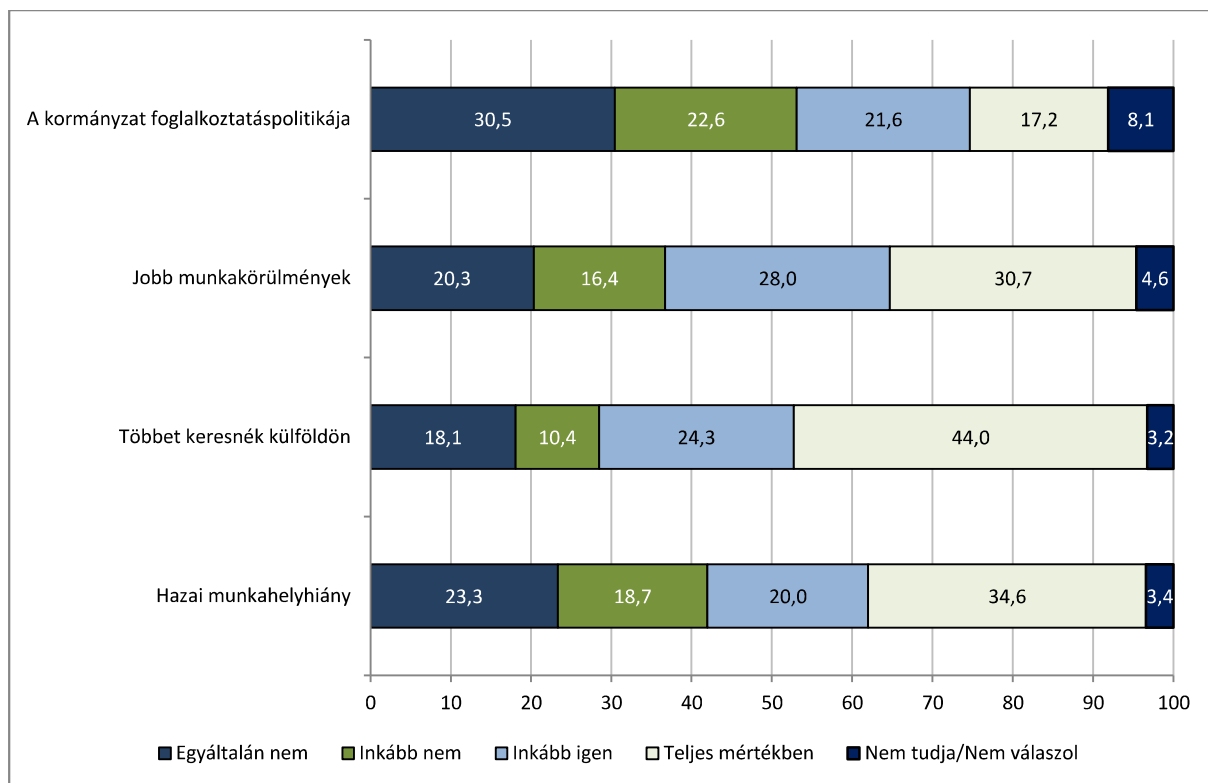

Forrás: Századvég-felmérés

Rákérdeztünk, hogy a válaszadó vagy közvetlen hozzátartozója dolgozott-e az elmúlt 3 hónapban külföldön. A válaszadók 3,6 százaléka mondta, hogy igen ő dolgozott, 21,7 százaléknak egy közeli hozzátartozója, 74,6 százalék mondta, hogy nem. Ezek az arányok 2012-ben a következők voltak: 3 százalék igen, ő dolgozott, 24,9 százalék igen, egy közeli hozzátartozó, 71,9 százalék nem, azaz egy év alatt enyhén nőtt azoknak a száma, akik külföldön dolgozhatnak. Azon válaszadók körében, akik saját maguk dolgoztak kint a 30-39 év közöttiek közül kerültek ki a legtöbben (6,3 százalék), majd az 50-59 év közöttiek (náluk 5 százalék). Összességében a válaszadók közül a középkorúak és az idősebbek vállaltak munkát

Megkérdeztük továbbá, hogy a vállalnának-e munkát 3 hónapnál hosszabb időre. A válaszadók 50 százaléka nem vállalna, 48,2 százalék vállalna és 0,9 százalék nem tudja vagy nem válaszolt. 2012-ben ezek az arányok a következők voltak: 60,2 százalék nem vállalna, 38,9 százalék vállalna és 1,2 százalék nem tudja vagy nem válaszolt. Nagyobb a hajlandóság a férfiak, mint a nők körében. Előbbieknek 62,6 százaléka vállalna, 35,3 százalék nem és 2,1 százalék nem tudja vagy nem válaszolt, a nők körében pedig, 35,3 százalék vállalna, 63,3 százalék nem és 1,4 százalék nem tudja vagy nem válaszolt. Az aktívan foglalkoztatottak közül minden második ember vállalna külföldön munkát, míg a tanulók 79 százaléka mondta azt, hogy más országban is hajlandó lenne több mint 3 hónapot dolgozni.

11. ÁBRA: MENNYIRE BEFOLYÁSOLJÁK ÖNT KÜLFÖLDI MUNKAVÁLLALÁS ESETÉN AZ ALÁBBIK? (%)

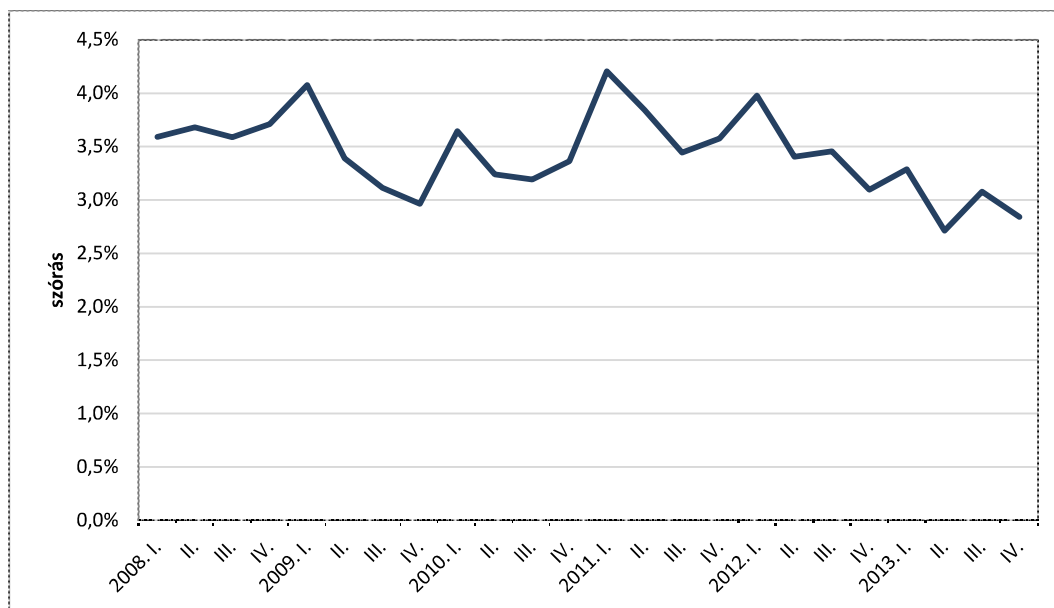
Forrás: Századvég

Végül pedig rákérdeztünk, hogy mik befolyásolják a megkérdezetteket a külföldi munkavállalásban. 2013-ban a legfontosabbnak még mindig azt gondolják, hogy többet keresnének külföldön, mint itthon. Második helyen a hazai munkahelyhiányt mondták, harmadik helyen a jobb körülményeket, a legkevésbé befolyásoló tényezőnek pedig a kormány foglalkoztatáspolitikáját. 2012-ben ez a sorrend megegyezett.

3.2 Területi különbségek a munkaerőpiacon

Magyarország megyéinek munkaerőpiaca jelentős különbségeket mutat. Az iparosodottabb, fejlettebb megyékben továbbra is alacsonyabb a munkanélküliség, míg a keleti országrészben leginkább a közfoglalkoztatás járul hozzá a foglalkoztatottság növekedéséhez. Összességében az elmúlt években folyamatosan csökkent minden megyében a munkanélküliség, de a bérek közötti különbségek egyre inkább növekedtek.

12. ÁBRA: A MUNKANÉLKÜLISÉG SZÓRÁSA AZ EGYES MEGYÉK KÖZÖTT

Forrás: Munkaerő-felmérés

A területi elemzések alapján jól megfigyelhető a keleti és nyugati országrészek közötti különbségek. A nyilvántartott álláskereső aránya alapján az északnyugati térségekben sokkal alacsonyabb a regisztráltak aránya, mint az ország északi, északkeleti térségeiben. A válság első éveiben a megyék közötti különbségek csökkentek, mivel a romló konjunktúra hatása miatt a fejlettebb országrészekben gyorsabban nőtt az állástalanok száma. 2013 II. negyedévére a közmunkaprogramok újbóli felfutása révén újból szorosabb kapcsolat van a visszamaradottabb régiók között.

Az alábbi ábrán is látható, hogy a munkanélküliség szórása, amely megmutatja, hogy az egyes megyék munkanélküliségi adatai mennyivel térnek el átlagosan az átlagtól. Ez alapján 2012 óta szinte folyamatosan csökken a területek közötti különbség, amely egyértelműen a közfoglalkoztatáshoz köthető.

3. TÁBLÁZAT: FOGLALKOZTATOTTSÁG, MUNKANÉLKÜLISÉG ÉS KÖZFoglalkoztatás az egyes megyékben

	2011. IV. ne			2013. IV. ne		
	Foglalkoztatottak aránya	Munkanélküliek aránya	Közfoglalkoztatottak aránya	Foglalkoztatottak aránya	Munkanélküliek aránya	Közfoglalkoztatottak aránya
Budapest	43%	10%	0%	44%	3%	8%
Baranya megye	36%	16%	2%	40%	7%	8%
Bács-Kiskun megye	38%	10%	1%	40%	5%	10%
Békés megye	37%	12%	3%	39%	8%	10%
Borsod-A.-Z. megye	33%	18%	4%	36%	11%	11%
Csongrád megye	39%	10%	1%	41%	2%	10%
Fejér megye	41%	10%	1%	42%	3%	8%
Győr-Moson-Sopron megye	43%	6%	1%	46%	1%	4%
Hajdú-Bihar megye	37%	12%	2%	38%	3%	15%
Heves megye	36%	13%	0%	39%	3%	11%
Komárom-Esztergom megye	44%	8%	1%	44%	2%	6%
Nógrád megye	32%	18%	5%	35%	13%	12%
Pest megye	41%	8%	0%	43%	2%	9%
Somogy megye	36%	11%	3%	37%	6%	9%
Szabolcs-Szatmár-Bereg megye	34%	16%	6%	37%	11%	14%
Jász-Nagykún-Szolnok megye	38%	10%	2%	40%	9%	9%
Tolna megye	37%	10%	3%	41%	2%	4%
Vas megye	44%	6%	0%	45%	2%	7%
Veszprém megye	41%	10%	1%	43%	1%	8%
Zala megye	41%	10%	1%	42%	2%	11%

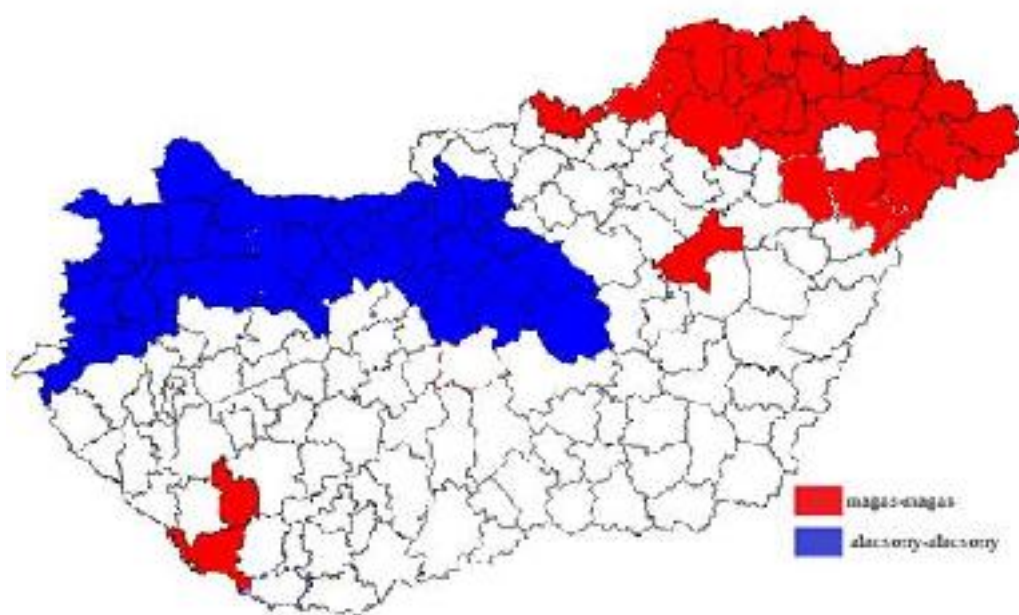
Forrás: KSH, MEF

A területi különbségek változásán is jól nyomon követhetők a munkaerő-piaci folyamatok. Elemzésünkben a munkanélküliek, foglalkoztatottak és a közfoglalkoztatottak arányát vetjük össze a különböző megyékben. Ezeken az adatokon megfigyelhetők az egyes területek

közötti jelentős eltérések és az időbeli változásuk. Az alábbi táblázatban szembevetve az egyes térségek közötti nagy eltérés. Viszonylag alacsony a munkanélküliek aránya Nyugat- és Közép-Dunántúlon, ahol a mutató 3–5 százalék körüli szinten van, míg az ország keleti, valamint délnyugati részén rendre nagyon magas a regisztráltak aránya. Az elmúlt években jelentősen csökkentek a ráták.

Az egyes régiók közötti különbségek a válság kitörését követően jelentősen csökkentek. 2010-et követően a javuló külkereskedelem miatt az exportáló vállalatok forgalomnövekedésével összhangban egyre több embert alkalmaztak, ami növelte a területi különbségeket. A közmunkaprogramok hatása a területi adatokon is érezhető: a kevésbé fejlett kistérségekben erőteljesen nőtt a nyilvántartott álláskereső aránya a fejlettebb területekhez képest. A fenti táblázatban látható, hogy a keleti megyékben jobban nőtt a foglalkoztatottság a közmunkaprogramok kiterjesztése miatt.

13. ÁBRA: A NYILVÁNTARTOTT ÁLLÁSKERESŐK ARÁNYA ALAPJÁN MEGHATÁROZOTT TERÜLETI KLASZTEREK (2013. DECEMBER)¹²

Forrás: NFSZ, Századvég-számítás GeoDa szoftverrel

Ezt jól mutatja az álláskereső arányából számított kistérségi szórás is, ami érdemben nőtt 2011-ben, ugyanakkor a közmunkaprogramok újbóli felfutásával némileg csökkenni tudott a

¹² Az álláskereső aránya a magas-magas kategóriában mind a kistérségben, mind a szomszédságban átlagosan magas; alacsony-alacsony kategóriában mind a kistérségben, mind pedig a szomszédságban alacsony. Bátyaszomszédság: a szomszédsági kapcsolatok akkor tekinthetők létezőnek, ha a terület egységek egy nem nulla hosszúságú határszakaszon érintkeznek, vagyis bátyaszomszédságban állnak, mivel két terület egység egyetlen pontban való érintkezése a társadalmi-gazdasági kapcsolatok szempontjából kevésbé tekinthető relevánsnak. – Lőcsei Hajnalka Munkaerőpiaci Tükörben megjelent fejezete alapján, *Munkaerőpiaci Tükör*, 2010, MTA.

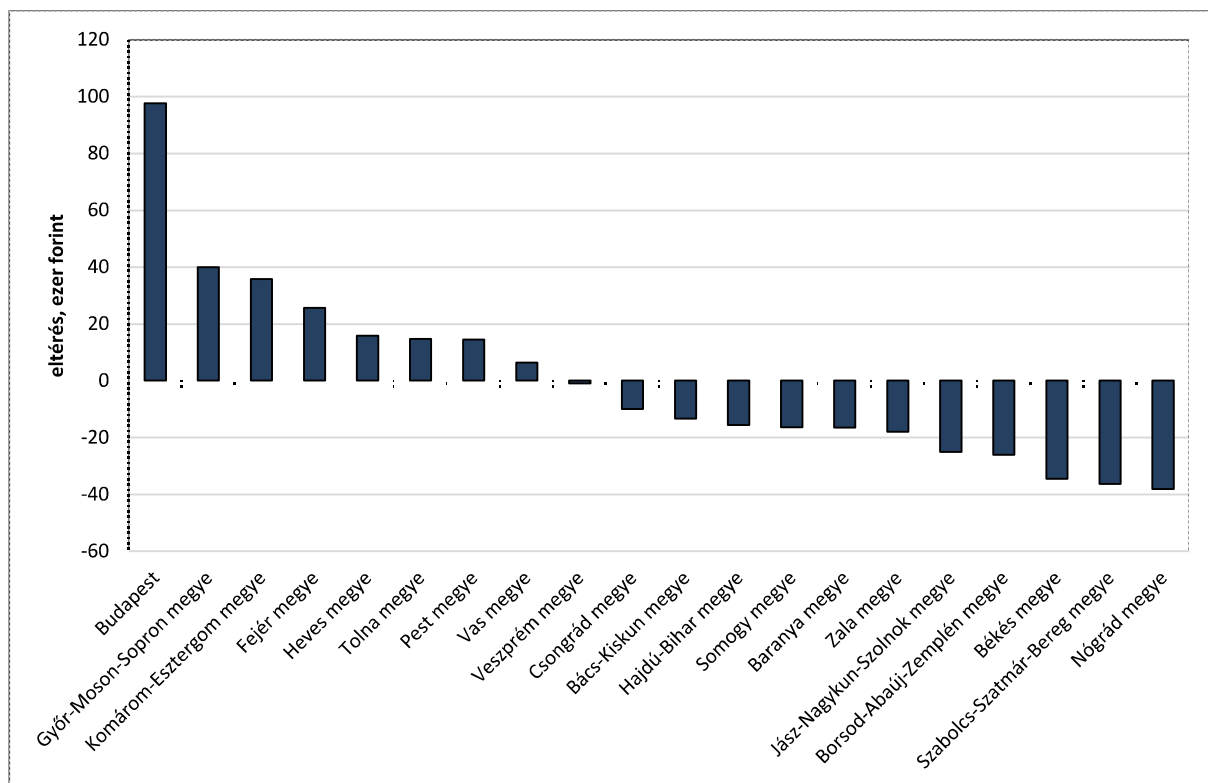
mutató értéke. Idén a rekord méretű közfoglalkoztatás nagy mértékben tompította az egyes területek közötti különbségeket, amely várhatóan fenn marad az év végéig.

A Moran-féle I mutató¹³ azt jelzi, hogy kismértékben újra nőtt a kistérségek közötti kapcsolat szorossága. Ez annak tudható be, hogy a közfoglalkoztatás viszonylag nagy területi egységek között oszlik meg. Ez alapján arra lehet következtetni, hogy az elmaradottabb területeken szinte csak a támogatott állásformáknak és programoknak van hatása a regisztráltak számára, amelyet jól mutat a Moran mutató idei növekedése is.

A nyilvántartott álláskereső arányából számított kistérségi területi klaszterek is jól szemléltetik az ország két nagy pólusát (13. ábra). Továbbra is a szabolcsi és a borsodi kistérségek a legelmaradottabbak a munkanélküliséget tekintve, mivel szinte minden szomszédos területen magas a munkanélküliség. Egyedül a miskolci és nyíregyházi kistérségben alacsonyabb a regisztrált álláskereső aránya, de azok nincsenek nagy hatással a szomszédos területekre, ahogy a fentebbi ábrán is látható. A fejlettebb térségekből alkotott klaszter a lokális kapcsolati elemzés eredményéből is kirajzolódik. Továbbra is a nyugat-dunántúli, közép-dunántúli és közép-magyarországi régió északi kistérségeiből alkotott klaszter látszik a legfejlettebbnek, ha csak az álláskereső arányát vesszük figyelembe. Ezeken a területeken a legnagyobb a hatása a konjunktúrának, mivel itt jóval nagyobb ingadozás figyelhető meg a munkaerő-piaci adatokban.

¹³ A Moran-féle I nullához közeli értékei gyakorlatilag az adatok véletlenszerű eloszlását jelzik, az adatok eloszlása nem terület- és szomszédságfüggő. Ekkor az egyes terület egységek szomszédságában ugyanolyan valószínűséggel találunk nagyobb és kisebb értékű területeket is. A maximális 1-es érték azt jelenti, hogy minden kistérség teljesen a saját szomszédjától függ.

14. AZ ÁTLAGKERESETEK ELTÉRÉSE AZ EGYES MEGYÉKBEN AZ ÁTLAGBÉRHEZ KÉPEST, 2014. FEBRUÁR

Forrás: KSH

Nem csak a foglalkoztatási adatokban vannak különbségek az egyes területek között. Jelentős a bérdifferentia a megyék között. Budapesten az átlaghoz képest majdnem 100 ezer forinttal többet kerestek az alkalmazottak, míg az elmaradottabb térségekben több mint 35 ezer forinttal vihetek haza kevesebbet a munkavállalók. A tavalyi évhez képest az eltérések jelentősebbek a közfoglalkoztatási programok torzító hatása miatt.